

GLAS GORENJSKE

UREJENI UREDNIŠKI ODBOR / ODGOVORNİ UREDNIK SLAVKO BEZNİK / UREDNIŠTVO IN UPRAVA: KRAJN, SAVSKI BREG 2; TELEFON 475; TEKOČI RACUN PRI NB KRAJN-OKOLICA ST. 624-T-127 / IZHAJA VSAKO SOBOTO / LETNA NAROCNINA 400 DIN, POLLETNA 200 DIN, CETRTLETNA 100 DIN, MESEČNA 35 DIN / POSAMEZNA STEVILKA STANE 8 DINARJEV

Internacionalizacija Trsta - naš zadnji predlog

Vsaka drugačna rešitev tega vprašanja je za nas nesprejemljiva, naš predlog je dokončen. 400.000 ljudi je burno pozdravilo govor predsednika FLRJ Josipa Broza Tita

Proslava zgodovinskih obležnic, ki jih je proslavila Slovenska Primorska skupaj z vsemi jugoslovanskimi narodi v malem slovenskem naselju Okroglici pri Novi Gorici, se je udeležilo okoli 400.000 ljudi iz vse naše domovine. Prišli so, da skupaj s primorskimi ljudstvom proslavijo desetletnico sklepa AVNOJ o priključitvi Slovenskega Primorja k Jugoslaviji in desetletnico ustanovitve primorskih brigad IX. korpusa. Prišli so, da bodo videli in slišali svojega vojskovedo v borbi in voditelja v miru predsednika republike maršala Tita.

Na ravnici pred slavnostno tribuno so se zbrali preživeli borce enot slavljenca IX. korpusa postrojeni po brigadah. Vrhovni komandant je 5 najhrabrejših brigah odlikoval z visokimi odlikovanji.

2500 zavednih Slovencev iz Trsta je prišlo na proslavo in sicer peš do Sežane, ker so irediti uprizorili stavko železničarjev, da bi preprečili obisk Tržačanov, od tam dalje pa z avtobusi in kamioni. Stevilni zamejski Primorci, ki še vedno trpe pod tujem jarmom so na tej proslavi pokazali svojo slovensko pripadnost.

Manifestacija je dosegla svoj višek, ko se je na tribuni pojavil tovarš Tito s svojim spremstvom. 400.000 ljudi je klical „Heroj Tito“. Bil je to nepozaben trenutek, ko je ogromna množica z imenom Tito manifestirala bratstvo in enotnost jugoslovenskih narodov, dala priznanje našemu vodstvu pri naporih za doseg naših pravic in končno odgovarjala vsem tistim, ki nočejo razumeti naših pravic in ki na mejah rožljajo z zavezniškim orožjem.

Proslava z govorom predsednika tovarša Tita je bila jasen in dokončen odgovor jugoslovenskih narodov svetovni javnosti, da tujega nočemo, svojega ne damo.

Mogočno zborovanje je otvoril predsednik goriškega okraja, komiteja Zveze komunistov tov. Martin Greif, ki je ob burnih ovacijah pozdravil predsednika republike in druge ugledne goste, med njimi tov. Kardelja, tov. Beblerja, tov. Villana, tov. Marinka itd. Po uvodnih svečanostih je tov. Greif naprosil maršala Tita, da spregovori zbrani množici, ki ni preneha s pozdravljanjem svojega voditelja.

Prinašamo odломke iz govorja predsednika FLRJ, maršala Jugoslavije Josipa Broza Tita.

Pozabljaljo kaj so nam prizadejali

Tovariši in tovarišice! Oh tej priliki se želim obrniti nazaj v zgodovino. Morda bom pri tem nekoliko obširen, toda glede na to, kar se danes dogaja, glede na to, kaj vse govorijo in kakšno propagando uganjam našem vodstvu, kaj so nam prizadejali v preteklosti in glede na to, da ponovno segajo po naši zemlji, moram našteti grehe, ki so jih počeli. Jasno je, da pri tem ne bom mogel zajeti nitij desetino vsega, kar so počeli. Venadar pa hočem danes pred vami, pred vsemi našimi narodi, pred našo socialistično državo in pred vsem svetom pokazati, kaj so bili v preteklosti, kaj so danes in česa se smemo nadelati v prihodnosti, če upoštevamo, kar delajo danes. Poleg tega bi vsaj približno hotel reči in pokazati, kaj smo bili v preteklosti mi, kaj smo danes in kaj bomo v prihodnosti. To je potrebno, kajti ljudje si navadno prizadevajo, da bi pozabili zlo. Mi, ki smo pretrpeli mnogo zlega, si prizadevamo, da bi to pozabili, toda oni drugi, ki so to zlo povzročili in počeli razna grozadje, zelo hitro pozabljojo in meni nič tebi nič trdijo, da niso oni krvni, pač pa mi, če so nas napadli.

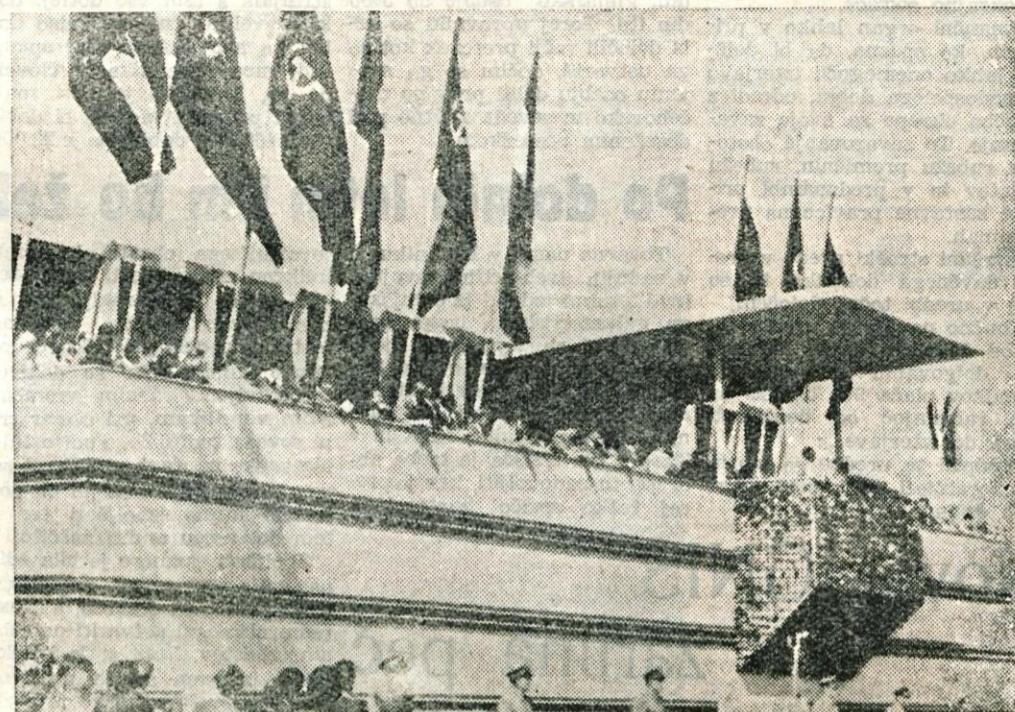
Nimajo pravice do tega, kar ni njihovo

Povedal sem že, kako so naši sosedji sedaj po drugi svetovni vojni razlagali in kako so sploh pred vojno razlagali, zekaj so prišli v te kraje. Pravili so, da je bilo to nekoč pod rimskim cesarstvom. Saj je bila tudi Francija pod rimskim cesarstvom, bila je Anglija in vse Afrika. Mnogo in mnogo sveta je bilo pod rimskim cesarstvom. In na podlagi te stare rimske pravice, da se tako izrazim, bi sedaj hoteli sedeti tu. Pa naj si še ti drugi narodi zamislijo, če je to mogoče? Ce velja za njih, da to ni mo-

O tem bi hotel danes nekaj naperila ga je proti naši miroljubni državi, naperila ga je proti nam, ki smo trdn poborniki miru, pripravljeni, da se skupno z vsemi miroljubnimi državami borimo proti napadalnosti. Mar se sme taksi državi dati orožje v roke? Tudi

Same to je rešitev tržaškega vprašanja

Govorilo se je tudi o razdelitvi. Razdelitev v tem smislu, da bi dobila cono A Italija, cono B pa Jugoslavija, je nesrečna reč, ker pri vsem tem

Pogled na slavnostno tribuno med govorom predsednika FLRJ tov. Tita

spomniti, da imamo tu problem, ki je zares jasen in ki ga moramo rešiti, če hočemo imeti v prihodnosti mir. Narod vsega sveta teže danes k temu, da bi se preprečila vsaka napadalnost, da bi se preprečila svetovna vojna na svetu, če mi, oziroma če vsi miroljubni narodi sveta gledajo proti oni strani, od koder grozi ali je grozila napadalnost, ne smemo dopustiti, da bi tudi na drugi strani ne nastajalo kakšno žarišče, če ne sedanje, pa bodoče napadalnosti. Seveda je razumljivo, da bi bila ta napadalnost zelo problematična, človeško pa bi vendar pretrpelo novo težko dobo. Jaz pa bi hotel, da bi se to vprašanje, ki se zavlačuje okrog Trsta, tudi zares rešilo.

Orožje so naperili proti nam

V kakšne namene Italija uporablja orožje, ki ga je dobila od zaveznikov? Za kaj ga je, predvsem sedaj, uporabila? —

jaz mislim, da se ne sme. Moreni bi vendar malo pogledati, kdo ima to orožje v rokah, ker bi vse skupaj lahko nerodno izpadlo. Kdo pa bi bil tedaj kriv?

Glejte, takšna je stvar s tem njihovim rožljanjem z orožjem. Morali smo povedati našim zaveznikom in rekli smo jim, da preprosto ne razumemo, kako je moglo priti do tega. Kaj je zakrivila Jugoslavija? Kako je mogoče na podlagi neke časopisne vesti uvajati vojaške ukrepe, ko imamo diplomatske stike in ko je mogoče po diplomatski poti vprašati poslanika, če je to rekla vlada ali pa je kdo drugi samovoljno zasebno nekaj rekel, ne pa takoj pošiljal divizije.

Saj smo že videli njihove divizije in ne eno — dve... obo-rožene in razorožene!

nihče ne vodi računa o interesih Tržačanov. Na to smo mi predlagali kondominij, seveda z guvernerjem in namestnikom guvernerja, ki bi bila izmenoma Jugoslovan in Italijan, čeprav tudi ta rešitev ni najboljša.

Zato rečem danes s tega mesta vsem, kaj jih zanima: vso stvar ste pripeljali v takšno stepo ulico, da iz nje za nas

nič ne vodi računa o interesih Tržačanov. Na to smo mi predlagali kondominij, seveda z guvernerjem in namestnikom guvernerja, ki bi bila izmenoma Jugoslovan in Italijan, čeprav tudi ta rešitev ni najboljša.

Zato rečem danes s tega mesta vsem, kaj jih zanima: vso stvar ste pripeljali v takšno stepo ulico, da iz nje za nas

nič ne vodi računa o interesih Tržačanov. Na to smo mi predlagali kondominij, seveda z guvernerjem in namestnikom guvernerja, ki bi bila izmenoma Jugoslovan in Italijan, čeprav tudi ta rešitev ni najboljša.

Zato rečem danes s tega mesta vsem, kaj jih zanima: vso stvar ste pripeljali v takšno stepo ulico, da iz nje za nas

nič ne vodi računa o interesih Tržačanov. Na to smo mi predlagali kondominij, seveda z guvernerjem in namestnikom guvernerja, ki bi bila izmenoma Jugoslovan in Italijan, čeprav tudi ta rešitev ni najboljša.

Zato rečem danes s tega mesta vsem, kaj jih zanima: vso stvar ste pripeljali v takšno stepo ulico, da iz nje za nas

nič ne vodi računa o interesih Tržačanov. Na to smo mi predlagali kondominij, seveda z guvernerjem in namestnikom guvernerja, ki bi bila izmenoma Jugoslovan in Italijan, čeprav tudi ta rešitev ni najboljša.

Zato rečem danes s tega mesta vsem, kaj jih zanima: vso stvar ste pripeljali v takšno stepo ulico, da iz nje za nas

nič ne vodi računa o interesih Tržačanov. Na to smo mi predlagali kondominij, seveda z guvernerjem in namestnikom guvernerja, ki bi bila izmenoma Jugoslovan in Italijan, čeprav tudi ta rešitev ni najboljša.

Zato rečem danes s tega mesta vsem, kaj jih zanima: vso stvar ste pripeljali v takšno stepo ulico, da iz nje za nas

nič ne vodi računa o interesih Tržačanov. Na to smo mi predlagali kondominij, seveda z guvernerjem in namestnikom guvernerja, ki bi bila izmenoma Jugoslovan in Italijan, čeprav tudi ta rešitev ni najboljša.

Zato rečem danes s tega mesta vsem, kaj jih zanima: vso stvar ste pripeljali v takšno stepo ulico, da iz nje za nas

nič ne vodi računa o interesih Tržačanov. Na to smo mi predlagali kondominij, seveda z guvernerjem in namestnikom guvernerja, ki bi bila izmenoma Jugoslovan in Italijan, čeprav tudi ta rešitev ni najboljša.

Zato rečem danes s tega mesta vsem, kaj jih zanima: vso stvar ste pripeljali v takšno stepo ulico, da iz nje za nas

nič ne vodi računa o interesih Tržačanov. Na to smo mi predlagali kondominij, seveda z guvernerjem in namestnikom guvernerja, ki bi bila izmenoma Jugoslovan in Italijan, čeprav tudi ta rešitev ni najboljša.

Zato rečem danes s tega mesta vsem, kaj jih zanima: vso stvar ste pripeljali v takšno stepo ulico, da iz nje za nas

nič ne vodi računa o interesih Tržačanov. Na to smo mi predlagali kondominij, seveda z guvernerjem in namestnikom guvernerja, ki bi bila izmenoma Jugoslovan in Italijan, čeprav tudi ta rešitev ni najboljša.

Zato rečem danes s tega mesta vsem, kaj jih zanima: vso stvar ste pripeljali v takšno stepo ulico, da iz nje za nas

nič ne vodi računa o interesih Tržačanov. Na to smo mi predlagali kondominij, seveda z guvernerjem in namestnikom guvernerja, ki bi bila izmenoma Jugoslovan in Italijan, čeprav tudi ta rešitev ni najboljša.

Zato rečem danes s tega mesta vsem, kaj jih zanima: vso stvar ste pripeljali v takšno stepo ulico, da iz nje za nas

nič ne vodi računa o interesih Tržačanov. Na to smo mi predlagali kondominij, seveda z guvernerjem in namestnikom guvernerja, ki bi bila izmenoma Jugoslovan in Italijan, čeprav tudi ta rešitev ni najboljša.

Zato rečem danes s tega mesta vsem, kaj jih zanima: vso stvar ste pripeljali v takšno stepo ulico, da iz nje za nas

nič ne vodi računa o interesih Tržačanov. Na to smo mi predlagali kondominij, seveda z guvernerjem in namestnikom guvernerja, ki bi bila izmenoma Jugoslovan in Italijan, čeprav tudi ta rešitev ni najboljša.

Zato rečem danes s tega mesta vsem, kaj jih zanima: vso stvar ste pripeljali v takšno stepo ulico, da iz nje za nas

nič ne vodi računa o interesih Tržačanov. Na to smo mi predlagali kondominij, seveda z guvernerjem in namestnikom guvernerja, ki bi bila izmenoma Jugoslovan in Italijan, čeprav tudi ta rešitev ni najboljša.

Zato rečem danes s tega mesta vsem, kaj jih zanima: vso stvar ste pripeljali v takšno stepo ulico, da iz nje za nas

nič ne vodi računa o interesih Tržačanov. Na to smo mi predlagali kondominij, seveda z guvernerjem in namestnikom guvernerja, ki bi bila izmenoma Jugoslovan in Italijan, čeprav tudi ta rešitev ni najboljša.

Zato rečem danes s tega mesta vsem, kaj jih zanima: vso stvar ste pripeljali v takšno stepo ulico, da iz nje za nas

nič ne vodi računa o interesih Tržačanov. Na to smo mi predlagali kondominij, seveda z guvernerjem in namestnikom guvernerja, ki bi bila izmenoma Jugoslovan in Italijan, čeprav tudi ta rešitev ni najboljša.

Zato rečem danes s tega mesta vsem, kaj jih zanima: vso stvar ste pripeljali v takšno stepo ulico, da iz nje za nas

nič ne vodi računa o interesih Tržačanov. Na to smo mi predlagali kondominij, seveda z guvernerjem in namestnikom guvernerja, ki bi bila izmenoma Jugoslovan in Italijan, čeprav tudi ta rešitev ni najboljša.

Zato rečem danes s tega mesta vsem, kaj jih zanima: vso stvar ste pripeljali v takšno stepo ulico, da iz nje za nas

nič ne vodi računa o interesih Tržačanov. Na to smo mi predlagali kondominij, seveda z guvernerjem in namestnikom guvernerja, ki bi bila izmenoma Jugoslovan in Italijan, čeprav tudi ta rešitev ni najboljša.

Zato rečem danes s tega mesta vsem, kaj jih zanima: vso stvar ste pripeljali v takšno stepo ulico, da iz nje za nas

nič ne vodi računa o interesih Tržačanov. Na to smo mi predlagali kondominij, seveda z guvernerjem in namestnikom guvernerja, ki bi bila izmenoma Jugoslovan in Italijan, čeprav tudi ta rešitev ni najboljša.

Zato rečem danes s tega mesta vsem, kaj jih zanima: vso stvar ste pripeljali v takšno stepo ulico, da iz nje za nas

nič ne vodi računa o interesih Tržačanov. Na to smo mi predlagali kondominij, seveda z guvernerjem in namestnikom guvernerja, ki bi bila izmenoma Jugoslovan in Italijan, čeprav tudi ta rešitev ni najboljša.

Zato rečem danes s tega mesta vsem, kaj jih zanima: vso stvar ste pripeljali v takšno stepo ulico, da iz nje za nas

nič ne vodi računa o interesih Tržačanov. Na to smo mi predlagali kondominij, seveda z guvernerjem in namestnikom guvernerja, ki bi bila izmenoma Jugoslovan in Italijan, čeprav tudi ta rešitev ni najboljša.

Zato rečem danes s tega mesta vsem, kaj jih zanima: vso stvar ste pripeljali v takšno stepo ulico, da iz nje za nas

nič ne vodi računa o interesih Tržačanov. Na to smo mi predlagali kondominij, seveda z guvernerjem in namestnikom guvernerja, ki bi bila izmenoma Jugoslovan in Italijan, čeprav tudi ta rešitev ni najboljša.

Zato rečem danes s tega mesta vsem, kaj jih zanima: vso stvar ste pripeljali v takšno stepo ulico, da iz nje za nas

nič ne vodi računa o interesih Tržačanov. Na to smo

Prisilna izterjava davkov

Zvezni Izvršni svet je pred kratkim izdal uredbo o prisilni izterjavi davkov in o drugih proračunskih dohodkih. Tako smo dobili točne predpise kako se izterjave davki, zato bomo na kratko omenili najvažnejša določila.

Prisilna izterjava davkov se lahko opravi iz vsega premoženja in iz vseh dohodkov davčnega dolžnika razen iz tistih, ki so izvzeti po predpisih uredbe.

Prisilna izterjava je možna takrat, če davek, ki bi ga bilo treba že plačati, ni plačan; izterjava pa se ustvari, kakor hitro davčni dolžnik, povrnil dolg z obrestmi in drugimi še nastalimi stroški. Določeno je, da pri premičinah prisilno izterjavo napravijo le organi ljudskega odbora okraja, mesta ali mestne občine s posebnimi pravicami, pri ne-premičinah pa sodišča. Okraj ali mestni ljudski odbori lahko prenesajo prisilno izterjavo davkov tudi na občinske ljudske odbore.

Odločbe in druge spise, ki jih je treba vročiti davčnemu dolžniku, je potrebno vročiti oziroma naznani osebno dolžniku, gospodarju ali kakšnemu od polnoletnih družinskih članov. Lahko pa se odločba ali spis pusti tudi v stanovanju ali celo pribije na vrata davčnega dolžnika, seveda v kolikor njeni osebno ni mogoče izročiti.

V samem postopku za prisilno izterjavo je treba davčnemu dolžniku izdati opomin, naj plača neplačani davki. Opomin je lahko pisan ali pa splošen z razglasom na krajevno običajem način.

Če davčni dolžnik v osmih dneh po prejemu opomina ne poravnava dolga, se izvede na podlagi odločbe finančnega organa prisilna izterjava. Zoper odločbo, kakor tudi zoper posamezna opravila v postopku, se dolžnik lahko pritoži na komisijo, ki je zato ustanovljena pri ljudskih odborih okraja, mesta ali mestne občine s posebnimi pravicami. Odločba o prisilni izterjavi iz premičin se vroči dolžniku tik pred pričetkom rubeža. Sam rubež in prodajo premičin opravi davčni izvrševalce, ki mora imeti pooblastilo za rubež oziroma prodajo. Davčni izvrševalec ima pravico odpreti zaklenjene prostore, pohištvo in druge zaprte predmete, da pač more opraviti rubež. Tudi LM je dolžna, da po potrebi pomaga davčnemu izterjavalcu, kadar ta to zahteva.

Pred izročitvijo odločbe o prisilni izterjavi in pred začetkom rubeža, mora davčni izvrševalce zahtevati od davčnega dolžnika, naj plača dolžni znese in šelé, če dolžnik tega ne stori, se začne z rubežem premičin. Rubež se opravi ob navzočnosti davčnega dolžnika oziroma njegovega zastopnika in ene priče, če pa ni dolžnika oziroma njegovega zastopnika pa v navzočnosti dveh prič.

Hkrati z rubežem napravi davčni izvrševalce sam tudi cenitev, lahko pa poklikne tudi cenilec. O vsem mora napraviti davčni izvrševalce rubežnji zapisnik, katerega podpišejo izvrševalce, davčni dolžnik, priče, cenilec in član Ljudske milice, če je seveda navzoč. Zarubljeni predmeti se praviloma pustijo pri samem dolžniku, lahko pa se dajo shraniti tudi komu drugemu.

Če ima kdjo pravico do kakšne zarubljene stvari, lahko v petih dneh po obvestilu o rubežu vloži izločitveno tožbo pri sodišču. Davčni izvrševalce mora tisto osebo o rubežu obvestiti. V slučaju, da davčni dolžnik zarubljene stvari odtegne, uniči ali poškoduje, je finančni organ dolžan podati zoper njega kazensko ovadbo in napraviti nov rubež.

Po preteklih osmih dneh je lahko zoper prodaja zarubljenih predmetov, pred preteklim osmih dneh pa le omih, ki so kvarljivi. Davčni izvrševalce mora pred prodajo ponovno opozoriti dolžnika, da še lahko plača dolg, davek z obrestmi in dotedanjimi stroški.

Prisilna prodaja se napravi na javni dražbi. Lahko pa dolžnik z dovoljenjem finančnega organa sam proda zarubljene stvari s pogojem, da z izkušnjom plača dolg; ali pa se sporazumno da stvar v prodajo tudi komisjski trgovini, trgovski mreži ipd.

Javna prodaja se mora oklicati in se o njej vodi tudi zapisnik. Na prvi javni prodaji mora biti dosežena vsaj polovica cenevine vrednosti zarubljene stvari, če pa se zarubljena stvar na prvi prodaji ne prodaja, se po petih dneh na drugi javni prodaji sme prodati za vsako ceno.

Možna je tudi izvržba, na dolžnikove terjatve. V takem primeru se davčnemu dolžniku prepove razpolaganje s to terjatvio, njegovemu dolžniku pa naloži, da mora svoj dolg plačati najprej plačati. Vendar jih ni motilo in so iskali način, kako bi presežek plač razdelili. Prišli so na idejo, da bi ta denar kupili gostinstvo, posebno še, ker je bila nekaj časa na njihovi strani tudi predsednica delavskega sveta Roza Draksler, ki se ni strinjala s tem vse dolej, dokler »veliki« tudi njo niso dobili na svojo stran. Saj spada tudi med upravnike in človek ne ve, kako so jo prvi mah mogli prezreti. Morala bi dobiti 10.460 din, dobila pa je 22.000

Izvršilni stroški gredo v breme davčnega dolžnika in so tudi v uredbi točno določeni.

Končno navaja še uredba, da se od dolžnega davka in drugih dolgovanih proračunskih dohodkov plača 9% obresti na leto, računajoč od dospelosti dolga iz terjave.

Predpis je uredbi se morajo uporabljati od 1. septembra 1953 dalje.

Nova IGNIS žarilna peč

Vedno večje povpraševanje in potrebe naše predelovalne industrije po debeli pločevini nenehno silijo jeseniške železarje, da spopolnijo, mehanizirajo in modernizirajo svoje obrate. Kovinarji se v polni mери zavedajo, da morajo povzeti storilnost svojih obratov in svoje kvalitetne izdelke čim bolj približati kupcem.

Celotni delovni koleti jesienskih in javorniških plavžarjev, martinjarjev in valjavcev skrbijo skupaj s svojimi obratnimi delavskimi sveti in ostalimi organi samoupravljanja, da se storilnost v železarni stalno povečuje in da kovinarji proizvajajo čim kvalitetnejše izdelke, ki so potrebni našemu gospodarstvu in predelovalni industriji.

Kovinarji so uvedli v svoje obratovanje že vrsto pomembnih izboljšav, ki so posentci njihove proizvodne in izboljšale kvalitetno njihovih proizvodov.

Organji samoupravljanja poselijo posebno pozornost na izboljšave in uvedbo mehanizacij v svojih valjarnah, ki valjajo na tisoče in stotisoče ton vseh mogočih profilov in pločevin od kvalitetnih trajo in dinamino pločevin do ladijskih in kotlovskeh pločevin.

Velika valjarna debele pločevine vse do sedaj ni mogla obratovati s polno kapaciteto, ker žarilne peči za brame niso ustrezale modernemu načinu žarjenja. Sedaj so po nemških načrtih kovinarji sami zgradili novo krožno, moderno

in popolnoma mehanizirano ter avtomatizirano IGNIS žarilno peč. To pomembno delo je sad nujnega prizadevanja in visoke strokovne zmogljivosti. Peč je kurjena z generatorskim plinom in bo izžarila dovolj bram, da bo lahko velika valjarna začela obratovati s polno kapaciteto. Nova peč je že dalj časa v poskusnem obratovanju, ki se je obneslo velikih valjnicah.

Istočasno kot nova avtomatska IGNIS žarilna peč bodo v veliki valjarni začele obratovati tudi nove SACK škarje za obrezovanje debele in najdebelje pločevine. Dosedanje delo je bilo skrajno naporno in nevarno ter je zaviralo nemotenje obratovanje. Nove SACK škarje so moderne izvedbe in bodo v znatni meri olajšale in pospešile delo v adjustazi debelih pločevin.

Te velike in pomembne obratne izboljšave so jasen dokaz, da se kovinarji na Jesenicah in na Javorniku trudijo in prizadevajo, da ostanejo tudi v bodoči naši vodeči metalurški obrat.

K veliki delovni zmagi in doseženemu uspehu jeseniškim in javorniškim kovinarjem skreno čestitamo in jim želimo veliko novih uspehov pri izgradnji naše težke industrije.

Mnogi člani kolektiva so mnenja, da je bil nakup neugoden in da bi dobili avto ceneje oziroma, da bi se denar lahko koristneje uporabil v prid celiotnega kolektiva.

Mislimo, da ni nujno da bi potniki v limuzinah prodajali tekstilno blago, posebno še ko potrošnik težko čaka na posenitev. Ko potrošnik vidi limuzino si pač misli svoje in se čuti prikrajšanega pri svojem življenjskem standardu na račun voženj z limuzinami. Se stankov pa menda ni več toliko, da bi se moralni voziti z luksuznimi vozovi. Članom kolektiva se zdi čudno, da je bil možen nakup od drugega potjetja, ko pa je rečeno naj bi se osnovna sredstva ne prenala pred popisom.

Sedaj so začeli na Jesenicah z urejevanjem te mednarodne

Sklepi delavskega sveta so „tajni“!

(Nadaljevanje s 1. strani) je bilo pred začetkom turistične sezone in novi upravnik je bil pri tem le nekak nadzornik, kar menda ni bilo tako težko. S »tujim perjem« in »lastno hvalo...«, vemo kam pride. Novi upravnik Gabrijel prinesel v delavski svet nobenega izboljšanja, nasprotno še poslabšanje.

Pri reorganizaciji podjetja je delavski svet ugotovil, da je imelo to okrog pol milijona ustvarjenega presežka plač, seveda so hote prezrli, da imajo pri občini dolg zaradi prenove »Evrope« in da bi morali tega najprej plačati. Vendar jih ni motilo in so iskali način,

kako bi presežek plač razdelili. Prišli so na idejo, da bi ta denar kupili gostinstvo, posebno še, ker je bila nekaj časa na njihovi strani tudi predsednica delavskega sveta Roza Draksler, ki se ni strinjala s tem vse dolej, dokler »veliki« tudi njo niso dobili na svojo stran. Saj spada tudi med upravnike in človek ne ve, kako so jo prvi mah mogli prezreti. Morala bi dobiti 10.460 din, dobila pa je 22.000

in torek 11.500 din več). Za to je tudi glasovala na drugi seji delavskega sveta, ki je bil 21. julija t. l., »da se vse načrte oblike plača iz skupnih denarnih sredstev rezervnega sklada ustvarjenega plačnega fonda v letu 1952 in 1953« (dobesedno po zapisniku).

S tem je bil spremenjen sklep delavskega sveta na prejšnji seji, ki govoril o 15.000

din (torej 11.500 din več). Vendar niso ostali samo pri tem. Hoteli so se pošteno nagnili. Na račun podjetja so kupovali zase blago tudi po 9.000 din meter. Tako je Jože Teran iz »Gašteja« dal za obliko 38.379 din (to je 28.070 din več od doseženega presežka plača), Karel Rihtarič, upravnik pri obratu »Peterček« je dobil 31.049 din (21.247 din več), prav tako sta dobila Franc Jaklič (»Kranjski dvor«) in Pavel Koncič (»Star Mayer«) 31.049 din, dočim je Jože Kunje (obrat »Kokra«) dobil 29.401 din (21.173 din več), Ivan Gabrijel (hotel »Evropa«) 23.333 din (20.865 din več) itd.

Plačajo naj delavci

Takšno početje delavskega sveta je vzbudilo med delovnim kolektivom pravo nezadovoljstvo, posebno še, ker je bila nekaj časa na njihovi strani tudi predsednica delavskega sveta Roza Draksler, ki se ni strinjala s tem vse dolej, dokler »veliki« tudi njo niso dobili na svojo stran. Saj spada tudi med upravnike in človek ne ve, kako so jo prvi mah mogli prezreti. Morala bi dobiti 10.460 din, dobila pa je 22.000

in ogoljufana skupnost je vredno ostre odsode. Ljudje, ki bi morali dajati zgled v dobrem upravljanju podjetja so si z denarjem kolektiva kupili oblike, ki pa jih ne uporabljajo v službeni namene.

Izgovori, ki ne povede nič novega...

Ko je naš sodelavec povprašal te ljudi, ali je takšna delitev pravilna in s čim jo utemeljujejo je dobil prav čudne odgovore, ki nazorno pričajo o miselnosti teh ljudi. Direktor Gabrijel je n. pr. vzel svinčnik v roko in izračunal: 12 upravnikov je lani dobiti samo po 9.000 din mesečne plače, kar znaša skupno 108.000 din mesečno ali 1.296.000 letno; letos po novem pravilniku pa dobiti vsek 12.000 din, t. j. skupno 144.000 mesečno ali 1.720.000 letne plače. Torej so lani dobiti manj plačo kot letos in so tako rekoč sami ustvarili ta presežek sklada plač v »Gostinstvu«, kajti njihov prispevek bi znašal čisti 432.000 din. Ti ljudje poudarjajo, da so bili upravniki najbolj potrebeni nagrad, ker baje delajo nepretrgom 12 ur dnevno in še več, ker imajo velike odgovornosti itd. Tako se vrtimo v začaranem krogu prepričevanja, s katerim hočeo utemeljiti svoj nesocialen odnos do skupnosti. Vendar drži, da so se med seboj razdelili okrog 300.000 din, a le 200.000 din pustili delovnemu kolektivu, ki predstavlja večino, a žal nima odločujoče besede.

Kdor je to izdal bo letel iz službe

Strašno so hudi na tistega, ki nam je vse to zaupal. V knjigovodstvu so na nameščenje uprizorili hud pritisik, samo da zvedo kdo bi to bil. Direktor Gabrijel je prisilil vse, ki tam dela, da podajo pismo, da izjavo, da ni nikje izdal njihovih »skrivnosti«, kajti svoj nesocialen odnos do skupnosti. Vendar drži, da so se med seboj razdelili okrog 300.000 din, a le 200.000 din pustili delovnemu kolektivu, ki predstavlja večino, a žal nima odločujoče besede.

Zboljšati razmere je bila edina želja delovnega kolektiva, ki je pošten in delaven, a kljub temu ni mogel ustvariti potrebnih sredstev. Lani si je kolektiv iz izvozom svojih proizvodov na svetovni trg prizobil prva razpoložljiva sredstva. Poleg tega, da je dal skupnosti presežek plačnega sklada, toda zopet so delavci izglasovali, da se ves ta denar prispeva za gradnjo. Tako so od 80 milijonov dinarjev samo delavci prispevali okrog 9 milijonov za razširitev in izpopolnitve svoje tovarne.

Zadaj za tovarno je danes vidno že veliko gradbišče. Novo tovarniške objekte grad podjetje »Slovenija-cesta« in z delom naglo napreduje. Poleg nove kotlarnice bodo zgradili tudi veliko novo kopalnico in nov tovarniški dimnik, kar vse tovarna doslej ni imela. Ložilne jame bodo v novem objektu prište pod streho in vse delo v tem obratu bo odslej mehanizirano. Za odtok umazanije v Kamniško Bistrico bodo načrte posebne čistilne naprave, da ta umazanija ne bo škodovala ribam. Tovarna usnja v Kamniku bo z novimi gradnjami res modernizirana, kar bo seveda močno dvignilo zmogljivost proizvodnje in bo tovarna lahko uspešno temeljiti na moderni proizvodnji. Hkrati pa je tov. Gabrijel prebil, da bo isti, ki je to njihovo skrivnost, izdal takoj letel iz službe brez vsakega odpusta. Strašno je, da bo to načrtoval na novinarje in svečano izjavljal, da list, ki bo to objavil ne bo dobil od njih nobenih reklam več. Več kot predznanost, ki jo ne bi nikdar pričakovali iz ust odgovornega človeka, je, da skuša vplivati na svobodo tiska, ki mu je glavna naloga, odkrito spremljati vse pozitivne in negativne pojave in dogajanja v naši družbeni stvarnosti in jih usmerjati v pravilen tok. Tako pa smo tu načrte na ljudi, za katere resno dvomimo, da bi bili sposobni voditi še v naprej naše gostinstvo. Prav bi bilo, če vso stvar dodača pretresi inšpekcija LOMO Kranj. Morda našteti grehi niso edini...

Novo cesto gradijo

Ljudski odbor mestne občine Jesenice skrbijo skupaj z organi samoupravljanja v posameznih podjetjih v veliki meri za omiljenje velike stanovanjske stiske v tem načinu največjem industrijskem centru. Stanovanjsko vprašanje je na Jesenicah med najbolj perečimi. Kljub temu, da na Jesenicah veliko grade privatni (male eno- ali dvostanovanjske hišice) in da je na spodnjem in zgornjem Plavžu zgrajenih že dokaj velikih, moderno urejenih stanovanjskih blokov, stanovanje na Jesenicah še vedno občutno primanjkuje. Kmalu bo s stanovanjskimi bloki zazidan ves sončen in zračen prostor med zapadnim delom Jesenic in novo moderno veliko bolnico.

Nova cesta bo v tem načinu moderno in mednarodno priznana in zato dobro dočakana. Na tem prostoru delovni ljudje prav radi stanujejo v modernih stanovanjskih blokih. Edina in to velika posamežljivost teh stanovanj pa je bila v tem, da skozi to stanovanjsko razvoj okraja. O tem prizadevajo tudi številni zapisniki sej in ukrepi sveta. Poleg rednih gospodarskih vprašanj, se je svet ukvarjal tudi s problemi v gostinstvu in v nekaterih drugih podjetjih, z davalci, pripravljal material za delo zobraza protizavajalcev itd. Skratka delo sveta je bilo tako obsežno, da ga sami člani ne bi zmogli, zato so ustavnili še pet odborov. Razen odbora za turizem in gostinstvo, ki je populoma v Kamni Bistrici, da bo dajal dnevno 50 m³ porfirja. S tem bi bile potrebe okraja krite, pozneje pa bi ga lahko celo izvazali. V načrtu je tudi asfaltiranje ceste Žirovnic-Jesenice, za kar so predvideli 20 milijonov din, gradnja mostu v Boh. Bistrici, gradnja stanovanj v Radovljici in Boh. Bistrici itd.

Mladinsko prvenstvo LRS v košarki

V soboto in nedeljo je bil v dramični borbi premagal Ljubljani turnir mladincev za Slavijo z rezultatom 38 : 37; prvenstvo Slovenije v košarki in Železničar pa ASK z rezultatom 53 : 47.

S tem je bilo končano drugo mladinsko prvenstvo LRS v košarki. Končni rezultat oben tekmovanju je naslednji: 1. ASK 15 točk, 2. in 3. Partizan in Slavija 11 točk in 4. Železničar 10 točk.

Največje presenečenje je vsekakor napravil Partizan iz Medvod, ki je dosegel izreden uspeh, (s Slavijo si deli 2.-3. mesto). Za ta uspeh gre hvala predvsem trenerju Petru Bežniku iz Ljubljane, ki je z načrt-

nim treningom dosegel tako pomemben uspeh. Košarkaši »Partizana« so bili zelo sigurni v osebnih metih, saj so v vseh igrah izkoristili okrog 50% osebnih metov.

ASK je pokazal hitro in tehnično igro dokaj na višini, skratka vsestransko dokazala, da je trenutno najboljša mladinska ekipa v Sloveniji, dočim Železničar in Slavija nista pokazala tega, kar se je od njih pričakovalo.

Sodniki so sodili precej slabo in z mnogimi napalkami. Gledalci je bilo na sieherni tekmi približno 100.

Spored nogomet. prvenstva Gorenjske

za nedeljo, 20. septembra 1953
V Škofji Loki, igrišče Ločana:
ob 16. uri Ločan : Projektor, službujoči Marguč Silvo.
V Kranju, igrišče Korotana:
ob 9. uri Projektor : Ločan, mladinci, službujoči Perne;
ob 10.30 uri Korotan B : Hrušica.
V Tržiču, igrišče Ljubelja:
ob 10. uri Ljubelj : Jesenice, mladinci, službujoči Dobrin;
ob 10. uri Ljubelj : Jesenice, pionirji, službujoči Dobrin
ob 16. uri Ljubelj : Gumari, službujoči Brezar.
Na Bledu, igrišče Bleba:

ob 14. uri Bled : Korotan, mladinci, službujoči Canjko
ob 15.30 uri Bled : Železničar, službujoči Canjko.

Na Jesenicah, igrišče Jesenice:
ob 14. uri Jesenice B : Prešeren, službujoči Faganel.

Dober štart Kranjčanov v Opatiji

Tehnični rezultati:

Ekipno: Jugoslavija A — Avstrija 5 : 2, Nemčija 5 : 2; Jugoslavija B — Avstrija 5:2, Nemčija 5 : 3; Nemčija — Av 2 : 0.

Posamezno: Hlebš — Čipčič (Zgb) 2 : 0, Antolič — Hardegg (Split) 2 : 0, Plut — Heger (Zgb) 2 : 0, Hlebš — Lukšetič (Opatija) 2 : 0, Dimitrovč — Antolič 2 : 0, Hudec (Zgb) — Teran 2 : 0, Hernlehr (Avstrija) — Plut 2 : 0, Freundorfer (Nemčija) — Hlebš 2 : 0.

Vrstni red posamezno: 1. Freundorfer, 2. Barlovič, 3. Franjič in 4. Markovič.

Ljudska tehnika v Škofji Loki

Škofjeloška Ljudska tehnika (s svojimi štirimi društvi) je po izidu pisma CK začela iskaniti novih poti, kako bi dvignila stevilo svojega kadra in člana v sploh. Zato je sprejela na svojem sestanku program za jesensko in zimsko sezono. V programu je dala prednost predvsem mladini ter samokrično odklonila ozko praktično delo v posameznih društvenih. Pod gesлом čim širše popularizacije tehnične kulture bo sicer prirejala po posemehni društvenih tečajev, vendar bo glavno njen delo predavanje po mladinskih aktivnih. Mladini na naj bi v kratkih tečajih (primerna predavanja s skicami slikami ali filmom) spoznavala posamezne tehnične stroke in tako izbirala, v katerem društvu bi jo veselilo delati. Društva pa bi s tečajem (predvsem teorije) lahko seznanila mladino s teorijo motorjev, z načinom slikanja, z žičnimi (radio) in brezničnimi načinimi (radio) in brezničnimi načinimi (radio).

S sodišča

Slavko Kralj iz Stražišča pri Kranju je od jeseni 1952 dalje zelo grdo ravnal s svojo ženo Ano. Večkrat ji je grozil, da jo bo ubil in če ga bo zaradi surovega postopanja z njo prijavila, bo že vedel, kaj mu je z njo napraviti. Dne 3. julija 1953 jo je na svojem stanovanju pretepal s pestmi po obrazu in telesu in ji povzročil lahke telesne poškodbe. Ob tej prilikai ji je tudi razbil razno porcelanasto posodo v vrednosti ca. 15.000 dinarjev. Vsa prestrašena se je morala žena pogosto zatekatki po pomoč k tujim ljudem.

Na glavnem obravnavni Kralj ni pokazal nobenega posebnega kesanja. Svoji ženi je še nadalje osporaval pravico do stanovanja v hiši, ki sta jo skupaj gradila.

Kralj je bil leta 1951. pogojno obsojen na 7 mesecev zapora za dobro treh let. Sodišče je sedaj to pogojno kaznen preklicalo in ga odsodilo na skupno kazn t. j. 1 leta zapora.

Srečko Drnikovič iz Starega Dvora pri Škofji Loki se je že dalj časa ukvarjal z raznimi goljufijami. Od drugih oseb je prejemal različne stvari al denar na račun, češ da jim bo pripravil oziroma nakupil mo-

torna kolesa, radio aparate in druge podobne stvari, kar so si pač zaželeti. Ko je imel Drnikovič denar ali druge stvari v rokah, je izpolnitve naročil selveda ostala le pri obljuhah. S takimi dejanji je hotel Drnikovič priti na lahek način do sredstev za preživljvanje, ker ni bil nikjer zaposlen, čeprav bi se kot strokovnjak avtomobilike lahko zaposlil.

Na tak način je Drnikovič oškodoval razne osebe za ca. 140.000 dinarjev. Da pa je še lažje goljufal, se je nekaterim osebam celo predstavljal, da je organ tajništva za notranje zadave, oziroma uprave državne varnosti. Tako so mu nekateri lahko voverneži res verjeli, mu dajali razne stvari in se z njim dogovarjali za razne kupčetje.

Tudi pred sodniki se je Drnikovič na vse načine izgovarjal in izvijjal, toda oškodovanec so mu v obraz povedali, kako jih je ogoljufal. Drnikovič je bil zaradi podobnih dejanj že dvakrat preje kaznovan, kar je sodišče upoštevalo kot obtežljivo in ga odsodilo na 2 leta in 1 mesec strogega zapora. Poleg tega pa bo moral po prestani kazni tudi vsem povrniti prizadejano škodo.

Agiina plavalna sekacija SŠD Kamnik je 2. sept. začela s klubskim prvenstvom, ki bo trajalo več dni. Do zdaj je na tem prvenstvu posebno lepo uspel Stane Šnabl, ki je prog 400 m crawl preplaval v času 5.29.4 min. — Na sliki: Novo, moderno kopališče v Kamniku ob priliki sloven. prvenstva.

OBJAVE • SPOREDI • OGLASI

KINO

Kino »Radio«, Jesenice: do 13. septembra jugoslovanski film »Vsi na morje«; 14. do 16. septembra ameriški film »Čez noč rojena«; 17. do 20. italijanski film »Bagdadsko roža«. Predstave ob delavnikih ob 18. in 20. uri. V nedeljo matineja istega filma (stopnina 10 din.).

Letni kino »Svoboda«, Jesenice: do 13. septembra jugoslovanski film »Vsi na morje«; 14. do 16. septembra ameriški film »Čez noč rojena«; 17. do 20. italijanski film »Bagdadsko roža«. Predstave ob 18. in 20. ur. Matineja ob 8.30 ur. Bagdadsko roža. In nove risanke, ob 10. ur. »Dvorni svetnik Geiger«.

Kino »Plavž«, Jesenice: do 14. septembra ameriški film »Intermezzo«; 16. in 17. francoski film »Ustreljen ob zori«; 18. do 21. ameriški barvni film »Knjiga o džungli«. Predstave od delavnikih ob 18. in 20. ur. V nedeljo ob 16., 18. in 20. ur. V nedeljo matineja istega filma (vstopnina 10 din.).

Kino Javornik-Koroška Bela: od 11. do 13. sept. nemški film »Poročna noč v raju«; 18. do 20. septembra francoski film »Panika«. Predstave v petek ob 20. ur, v soboto ob 18. ur, v nedeljo ob 16., 18. in 20. ur. V nedeljo matineja istega filma (vstopnina 10 din.).

Mestni kino Domžale: do 13. septembra francoski film »Meščnik Bonifacij«; 16. in 17. septembra ameriški film »Popod v džunglo«; 18. do 20. septembra mehičanski film »Cantilas Mušketir«.

Mestni kino Kamnik: do 14. septembra ameriški barvni film »Knjiga o džundli«; 15. do 18. septembra mehičanski film »En dan življencev«.

Kino »Storžič«, Kranj: 11. do 16. septembra italijanska barvna risanka »Bagdadsko roža«; 17. do 19. septembra slovenski film »Jara gospoda«. Predstave ob delavnikih in nedeljah ob 16., 18. in 20. ur. V nedeljo 13. septembra matineja ob 8.30 ur. Bagdadsko roža.

Letni kino »Partizan«, Kranj: 11. in 12. septembra ameriški film »Kraljevi brivec«, 13. in 14. septembra ameriški film »Žena s trojnim življencem«, 15. in 16. septembra ameriški film »Naš Wili« je junak. Predstave ob 20. ur. Zaključna predstava v tej sezoni.

Kino »Svoboda«, Stražišče - Kranj: 11. do 13. sept. avstrijski film »Dvorni svetnik Geiger«. Predstave v petek ob 20. ur, v soboto ob 18. ur. Ob 20. ur dvojni program »Dvorni svetnik Geiger« in »Kraljevi brivec«. Predstave v nedeljo ob 16., 18. in 20. ur. Matineja ob 10. ur. »Bagdadsko roža«.

DELAVSKA GIMNAZIJA V KRAINU obvešča vse delavce, ki bi se želeli izobraziti, da bo vpisovanje v nižje razrede (od I. do IV. razreda) 10., 11. in 12. sept. od 18. do 20. ure v zbornici I. gimnazije. Pouk je brezplačen! Istočasno je tudi vpis v tečaje tujih jezikov! Podrobna navodila na oglasi deski I. gimnazije.

Uprrava

MALI OGLASI

Kupimo napravo za prikazovanje diapozitivov. Kino Domžale.

Prodam novo moško kolo 27.000. Oblak, Kranj, Gregorčičeva 2, dvorišče.

Z avtobusa Škofja Loka — Cerkno je bilo izgubljeno prvo kolo ženskega kolesa. Prosim poštenega najditelja naj ga vrne ali sporoči svoj naslov proti nagradi na osnovno šolo Trebitja, p. Gorenja vas.

Zamenjam dobrega konja za plemensko kravo. Eventualna razlika se izvravna po dogovoru. Jože Bohinjc, Zg. Brnik 14, p. Cerkle.

Potpisana Marija Hafnar, Srednje Bitnje 32, izjavljam, da nisem imel namena žaliti LO Radomlje, niti njegovo politiko primerjati s fašistično. — Slavko Zule.

Potpisana Matilda Homovec, Zg. Jezersko 119, obžalujem in preklicujem besede, katere sem govorila zaradi obdolžitve tavnine zoper Марија Rus z Jezerskega 45 in izjavljam, da so te obdolžitve neresnične in se ji zahvaljujem, da je odstopena po tožbi.

Sprejmemo na delo 4 sobo-plesarske in plesarske pomočnike ter 1 vajenca. Stanovanje za samce preskrbljeno. — Komunalna, Kranj.

PO VASEH IN MESTIH GORENJSKE

Iz Naklega

Samo še nekaj tednov nas loči od zanimive proslave, ki bo 3. in 4. oktobra v Naklem pri Kranju. Izredno lepo izdelana nova stavba Zadružnega doma je že dograjena, prostor okrog nje se že urejuje in čisti. Upravni odbor zadruge ima sje se vedno pogosteje. Pripravljajo se, da proslavi 50 letnico ustanovitve zadruge v Naklem, ki je bila prva v kranjski okolici. Tudi med samimi zadružniki so priprave za proslavo že v polnem teklu. V okviru proslave bo celo vrsta prireditve, na katerih bodo sodelovali domači vsi zadružniki. Fantje si že sedaj izbirajo konje, s katerimi bodo nastopali na konjskih dirkah. Živina, ki bo razstavljena, je že določena in odbrana in živinorejci ji posvečajo posebno skrb. Poljedelci tudi pripravljajo pridelke za razstavo in snažijo stroje, ki so si jih nabavili v petdesetih letih.

Traktoristi iz vseh zadrug v okraju so že dobili povabila, naj pridejo s svojimi traktorji na tekmovanje v oranju, ki bo na Gorenjskem prikrat.

Poleg kmetovalcev pa se za proslavo pripravljajo tudi kulturno prosvetna društva. Igrali bodo »Divjega lovca« in nastopili še z drugim programom.

Na sporednu prireditve so tudi razna kmetijska predavanja in zborovanja ter predvajanje kmetijskih poučnih filmov.

Pomembnost proslave pa bo tudi v tem, da se bo prav tiste dni v Naklem prvič sešel rajonski živinorejski odbor za vse pincavsko področje Slovenije.

Praznika v Naklem se bodo prav gotovo udeležili kmeti-zadružniki iz bližnjih in daljnih krajev.

Točen spored proslave bo objavljen še naknadno s plakati in v časopisih.

p-k

Z Bleiske Dobrave

Bleiske Dobrave se je oblikovalo nedeljo v praznično obliko. 28. avgust so proglašili za vaški praznik, kajti na ta dan pred 12 leti je bil od fašistov ustreljen Jože Pilon, ki so mu sedaj odkrili spominsko ploščo. Pilon je bil prvi talec Bleiske Dobrave. Tako je prebivalstvo Bleiske Dobrave pričelo že pred 12 leti pisati svojo novo zgodovino. Da bo tudi slehernemu Dobravcu v spominu, so ga izbrali za vaški praznik. Vsako leto se bodo 28. avgusta spomnili težkih časov in nezaslišanih grozodestev Hitlerjevih nacistov, ki pa jim Dobravci niso klonili. Odporneško gibanje je rastlo iz dneva v dan. Imena Selan, Bačar, Drešar in Kersnik, bodo ostala prebivalcem Bleiske Dobrave nepozabna. Kakor letos hodejo tudi našlednjica leta dostojno proslaviti svoj vaški praznik, spomin na dan, ko je padel njihov prvi talec, ko so pričeli na ozemlju Bl. Dobrave prvo akcijo, ko so porušili električni daljnovid na Lipcah in skratka na dan, s katerega so pričeli pisati tej malih vasi v z njem vsej domovini novo zgodovino. V zelenje in zastave Bleiske Dobrava je ob svojem prazniku privabila v svojo sredo ne le vaščane, temveč tudi številne okoličane potovalnega tabora, ki ga ho-

čejo prihodnje leto zopet organizirajo. Pod tretje taborjenje podajo s ponosom obračun o letošnjem taborjenju. Že lanskino in predlansko leto, ko so taborniki na sotočju Sav pri Radovljici oziroma v Bohinju, je bilo njihovo taborjenje nadve dobro organizirano in je svoj namen v polni meri doseglo. Letos pa je bilo organiziranje njihovih taborjenj značno obširnejše. Ker so že dve leti taborniki na Gorenjskem, so se odločili letos za taborjenje na Dolenjskem. Poleg dveh tabrov pri Dolenjskih Toplicah so organizirali tudi »Potovalni tabor« s kolesi čez Dolenjsko, Hrvatsko Primorje in Istro ter Počitniško kolonijo v Domu tabornikov pod Golico. Vsega je taborilo v letošnjem poletju 189 tabornikov »Roda jeklärjev«. V obeh taborih na Dolenjskem jih je taborilo 75. Tabor je imel značaj počitniškega taborjenja. Ker so Dolenjske Toplice v središču krajev s slavno zgodovino NOB so organizirali taborniki krajše in daljše izlete v razne kraje kakor v Žužemberk, Sotesko, Novo mesto, Črmošnjice Kočevski Rog itd. Povsod so bivši borce rade volje pripravljali o razvoju NOB v teh krajih. Še zanimivejši pa je bil potovalni tabor s kolesi. Deset tabornikov se je podalo 6. avgusta na 14 dnevno potovanje. Potovali so skozi Ljubljano, Grosuplje in Dolenjske Toplice, kjer so obiskali sotovarišče. Od tu so nadaljevali pot čez Dvor pri Žužemberku, skozi Kočevje do Banja Luke in zopet preko Broda na Kolpi in Delnic skozi Gorski kotor do Plas. Dalje so potovali do Crikvenice, Kraljevice, Bakra in Sušaka ter dalje skozi Opatijo, Lovran, Moščenico Dragu, Moščenice do Motovuma. Vozili so skozi Labin, Rašo do Pule od koder so se vračali proti Ljubljani in od tu nazaj na Jesenicu, kamor so prispevali 19. avgusta. V tem 14 dnevem potovanju so si ogledali mnogo zgodovinskih, prirodopisnih in zemljepisnih zanimivosti. Naučili so se pa tudi dovolj časa za žoganje, petje, strelja-

no z zračno puško in druge igre. Vsi, ki so prihajali na obisk v taborjenju, ali v kolonijo, so se organizaciji pojavljalo izražali. O taboru v Dolenjskih Toplicah je napisala v taborni dnevnik sanitarna inštitucija iz Novega mesta sledče:

»Navdušeni smo nad organizacijo tabora. Vaše odlike bomo skušali prenesti na ostale taborniške organizacije. Narodni heroj Stanko Semič — Dak je n. pr. napisal: »Srečen sem po vidim, da se po osvoboditvi lahko mladiči nuditi to, kar vidim v tem taboru.«

Letošnja taborjenja in kolonije jeseniških tabornikov so uspelila v »Rod jeklärjev« zasluži vse priznanje ter ga upravičemo lahko postavimo za zgled vsem ostalim. Prepričani smo, da bodo svoje delo v prihodnjem letu in v bodoče še izpopolniti. Množične organizacije in ustanove naj tudi v bodoče podpirajo naše tabornike, da jim bo tako uspelo vzgojiti odločnega, vztrajnega, zdravljana ni svobodljubnega državljanina naše socialistične domovine.

V nedeljo bo odprtta nova planinska pot

Ob začetku poletne planinske sezone v jubilejnem letu našega planinstva bodo pot hiteli ljubitelji gora na Vršč in dalje v masiv Prisojnika, kjer bo markačinska komisija pri Planinski zvezi Slovenije slovesno odprla novo jubilejno planinsko pot, ki bo edinstvena v naših domačih in tujih gorah. Vodila bo po grebenih mogočnega Prisojnika in bo nekaj podaljšek že obstoječe jeseniške plezalne poti, ki pelje od planinskih postojank na Vršču preko navpičnih sten skozi prirodno okno na Prisojniku. Nova pot bo vodila z vrha te ponosne gore dalje proti jugovzhodu pod grebeni Zvonika in Zadnjega Prisojnika v Skrbino v Zadnjem Prisojniku. Naučili so se pa tudi tehnične potovalnega tabora, ki ga ho-

no leto slovenskega planinstva po zapisu našega priznane alpinista tov. Uroša Župančiča. Delali so jo sposobni in držni Trentarji in ljudje, ki so vajeni gora iz Loga pod Mangartom. Prav gotovo bo pot navdušila vsakega obiskovalca. Pridne roke vajenih delavcev so sekale stopinje in vrata luknje za klene polna dva meseca (na poti je zabith nad 300 jeklenih klinov in uporabljeno je nad 1000 m jeklenih vrvi).

Pot bo bližnjica z Vršča čez vrh Prisojnika proti Razorju in dalje proti Pogačnikovemu domu pri Križkih jezerih. Slovensna otvoritev poti bo v nedeljo, dne 13. t. m.

Na svidenje v nedeljo na Prisojniku!

go časa bo, klub tehničnim in organizacijskim težavam, delo s amaterji edini pametni in možni izhod iz zadrege, ki jo pri izbi repertoarja, pa tudi pri zasedbi vlog ustvarja maloštevnost stalno nameščenih igralcev.

Ta maloštevna igralska družina še ni enotno ubrana, še ni ansambel, tako kot — če rabim malo umestno, toda naizorni primer — enajst nogometna skupina razmeroma dobro obiskujejo delavce, dočim so uslužbenci daleč za njimi. Dnevno izposodi knjižnica okrog 60 knjig, kar je že Jesenice kar lepo. Zadnje čase število izposojenih knjig znatno narašča (kajti knjige so razmeroma dragi). Če pa pogledamo v kartoteko in se poznamo kaj mladina največbere, ne dobimo ugodne slike. Vse preveč je povpraševanja po pustolovskih romanah Karla Maya in Sherlock Holmesa, dela slovenskih pisateljev, kakor Bevka, Jurčiča, Finžgarja, Cankarja, Milčinskega, Kersnika, Tavčarja, Seliškarja, Levstika, Ingoliča, Prežiba in drugih, pa niso tako pogosto polno pod takstinko kateregakoli dirigenta. Pač imamo v Prešernovem gledališču že nove, kakršnih druga podobna gledališča še nimajo in v predstavah, kot je bila n. pr. drama »Na dnu«, so se kazali že tudi obrisi bodočega ansambla. In s tem se moramo zaenkrat zadovoljiti.

Številčno šibki ansambel je vodstvo krepilo s pritegnjanjem sposobnih amaterskih igralcev, ki jih je uspešno zasedalo tudi v večjih in glavnih vlogah takrat, kadar med poklicnimi igralci ni našlo boljšega interpreta. Ni samo moja ugotovitev, da je in še dol-

Pred premiero „Hlapcev“

Razgovor z režiserjem tov. Janom

Prešernovo gledališče si je za prvo uprizoritev v letošnji sezoni izbralo Cankarjeve »Hlapcev«. S tem bo lepo začelo novo sezonu, saj bo uprizorilo delo največjega slovenskega dramatika. To edinstveno slovensko umetniško delo bo geto tudi v Kranju doseglo tak ustrežno, kot ga je dosegalo drugod v domovini in izven naših meja. Cankar je s »Hlapci« postavil spomenik svojemu času in mu tako rekoč ogledalo drži: kaže čednosti nje prave čerte, sramoti nje pravo obličje... (Hamlet). V to drama je Cankar vložil ves svoj gnev do »Hlapcev«, torej ljudi brez etičnih kvalitet, a obenem z vso ljubeznijo spremlja življenje ljudi kot sta Jerman in Kander, ki sta predstavnika progressivnih sil v našem narodu.

»Hlapci« v Prešernovem gledališču kot gost režira član SNG v Ljubljani Slavko Jan. Ob tej priliki se je naš sodelavec obrnil na tov. režiserja

in mu postavil nekaj vprašanj, na katera je z veseljem odgovoril.

Kako da ste se odločili režirati drama »Hlapci« v našem gledališču?

Že lansko leto sem režiral v Kranju drama »Krog s kredos«. Zato sem se z veseljem odzval povabilu Prešernovega gledališča, naj režiram tudi v tej sezoni. In tako sem sprejel režijo Cankarjeve »Hlapcev«, s katerimi bo Prešernovo gledališče začelo novo sezonu. Ce ste me vprašali, kako da sem se odločil za režijo, vam moram na to odgovoriti takole: Mislim, da je dolžnost nas v osrednjem gledališču, da pomagamo in podpiramo ostala — provincialna gledališča z vsemi svojimi močmi. Naše izkušnje v osrednjem gledališču morajo postati koristne za vse ostale gledališke delavce. S skupnimi močmi moramo dvigniti slovenska gledališča na čim višjo stopnjo.

Ali so v vaših bodočih načrtih še režije v Prešernovem gledališču?

Če mi bo čas dopuščal, bom prav rad vsako leto sodeloval z eno režijo. Saj je delo s takim ansamblom, kot je kranjski, prav prijetno.

Kako sodite po dosedanjih vaših izkušnjah, — ali bodo Kranjsčani ugodno sprejeli Cankarjeve »Hlapcev«?

Zgodovinski pregled uprizoritev o Cankarju pa do danes nam glede tega dalo pestro sliko. Prva uprizoritev je bila šele 9 let po izidu knjige (knjiga izšla 1910. leta, prva uprizoritev 1919. leta) in sicer v Ljubljani. Zanimanje občinstva v začetku ni bilo veliko, vendar se je vedno bolj stopnjevalo in danes so »Hlapci« (ki jih smatramo za najboljšo slovensko drama) že vsako leto na sporednu bodisi tega ali onega gledališča. Gledališča v Ljubljani, Mariboru in Trstu »Hlapce« spet in spet vključujejo v svoje repertoarje. Zadnja leta pa je sploh opaziti, da ljudje vedno bolj vzbujljajo »Hlapce«, kajti spoznavajo, kako globok, resnicoljben in pravilen je bil umetnik Cankar. Tako smo v Ljubljani od 1948. leta do danes uprizorili »Hlapce« nad sedemdesetkrat in sicer vedno ob polni dvoran. V Kranju bodo »Hlapci« letos uprizorjeni zopet po kakih 30 letih. Mislim, da bodo Kranjsčani ugodno sprejeli to veliko Cankarjevo delo, saj živijo v mestu, kjer je delal in umrl največji slovenski umetnik, — France Prešeren. Upam, da bodo pokazali potrebno razumevanje in prav čustvo do takoj izrazito slovenskega dela, v katerem so izobiljivani dobro in posredno vrednosti.

Nekaterih del na žalost še ne poznam, zato ne morem govoriti niti o vrlinah niti o pomankljivostih celotnega repertoarja. Kolikor pa poznam, so dela posrečeno izbrana. Glede repertoarne politike naših provincialnih gledališč sem mnenja, da je potrebno z ozirom na mlado gledališko občinstvo (mislim na gledališko izobraženost občinstva) zelo paziti, kakšna dela se sprejemajo v repertoar. Skušati moramo zavojiti v glavnem vse slovenske občinstva, vendar ne smemo občinstvu prepričati prevelikih koncesij, kajti strmem moramo za tem, da se uprizorijo naša glavna dramska dela, ki so umetnine. Od tujih dramatičnih del pa naj bi se vzeja na repertoar tak, ki so resnočno umetniška dela, vendar pa bi pri tem gledali, da bi bila istočasno z umetniško ceno tuji popularna in privlačna za občinstvo. Za primer naj postavim ljubljansko Drama, kjer bi v tem času temeljito premisili ali naj uprizorimo »Gorje pametnemu« (Gribojelev) ali »Egmonta« (Goethe). Kolikor poznam, si novo vodstvo PG z vso resnostjo prizadeva, da bi ustvarilo tak repertoarni načrt, ki bi vsestransko ustrezal, kajti zaveda se odgovornosti do umetnin in občinstva. Mislim, da Kranjsčani lažko zaupajo vodstvu in da naj le z veseljem in dobro volijo hodijo v Prešernovo gledališče, na katerega so lahko ponosni.

Kako vam ugaja repertoarji načrt Prešernovega gledališča za novo sezono 1953-54?

Nekaterih del na žalost še ne poznam, zato ne morem govoriti niti o vrlinah niti o pomankljivostih celotnega repertoarja. Kolikor pa poznam, so dela posrečeno izbrana. Glede repertoarne politike naših provincialnih gledališč sem mnenja, da je potrebno z ozirom na mlado gledališko občinstvo (mislim na gledališko izobraženost občinstva) zelo paziti, kakšna dela se sprejemajo v repertoar. Skušati moramo zavojiti v glavnem vse slovenske občinstva, vendar ne smemo občinstvu prepričati prevelikih koncesij, kajti strmem moramo za tem, da se uprizorijo naša glavna dramska dela, ki so umetnine. Od tujih dramatičnih del pa naj bi se vzeja na repertoar tak, ki so resnočno umetniška dela, vendar pa bi pri tem gledali, da bi bila istočasno z umetniško ceno tuji popularna in privlačna za občinstvo. Za primer naj postavim ljubljansko Drama, kjer bi v tem času temeljito premisili ali naj uprizorimo »Gorje pametnemu« (Gribojelev) ali »Egmonta« (Goethe). Kolikor poznam, si novo vodstvo PG z vso resnostjo prizadeva, da bi ustvarilo tak repertoarni načrt, ki bi vsestransko ustrezal, kajti zaveda se odgovornosti do umetnin in občinstva. Mislim, da Kranjsčani lažko zaupajo vodstvu in da naj le z veseljem in dobro volijo hodijo v Prešernovo gledališče, na katerega so lahko ponosni.

Minula sezona v Prešernovem gledališču

Primerjava dveh Radojčevih režij, Gorkega dramatskih prizorov »Na dnu« in Zweigove renesančne komedije »Volpone« najlepše dokazujejo našo trditve. Zweigov »Volpone« je bil postavljen na oder popolnoma korektno. Prav ta korektnost pa je izpričevala utrujenost. Lahko smo opazili odstopnost slehernega tistih korajžnih zamahov proti vseim dramskim konvencijam in proti vseim ustaljenemu, ki so označevali režijo »Na dnu«. Manjkal je tiskih domislekov, včasih ponesrečenih, toda zmeraj originalnih; manjkal kontrapunktiranja dialoga, vkomponiraju svetlobe in godbe v sceno — skratak vsega osebnega, kar tako nedvomno izdaja Radojčevu, kot slikarja njegova paleta.

Ce naj ob njegovem odhodu iz Prešernovega gledališča (na povabilo dr. B. Gavelje odhaja na Grinom v Zagrebško dramsko gledališče) to skopu smislil premisljena personalna politika vodstva je po večini

GLAS GORENJSKE

K ŠTEV. 37

Priloga za poduk in razvedrilo

12. IX. 1953

ZANIMIVOSTI POŠIRJENI SVETU

V letu 1953 se je ubilo 198 alpinistov. Alpinistični sport je v tem letu zahteval v osmih mesecih več žrtv kot katerokoli drugo leto dosedaj. V Alpah se je ubilo 198 alpinistov. Od tega štivila v Avstriji 66, v Švici 48, v Italiji 40, v Nemčiji 26 in v Franciji 18.

Amerika ima 160 milijonov prebivalcev. Po zadnjih statističnih podatkih, ki jih je objavil urad za statistiko ameriškega trgovinskega ministrstva so imele ZDA 10. avgusta 1953 160 milijonov prebivalcev. V zadnjih treh letih se je število prebivalstva povečalo za 9 milijonov.

Katastrofa reakcijskega letala. Trident-2, drugi prototip francoskega aparata „CO-9000“, se je zrušil. To letalo je imelo dva reaktivna motorja in baterijo treh raketenih motorjev. Graditelji so prepričani, da to letalo lahko doseže veliko večjo hitrost kot je hitrost zvoka. Raketni motorji služijo neposredno za povečanje hitrosti v zraku in se izrabijo v treh minutah. Kabina letala se v slučaju nesreče lahko odklopi v zraku.

10 zabojev zlata je ukradel. Nemška policija že več mesecev išče nekega Jakoba Mattelsa, starega 23 let, ki je izginil. Z njim vred je namreč izginilo tudi deset zabojev zlata in dragocenosti, ki jih je Gestapo zakopala 1945. leta v hagenskih gorah. Oblastem je bilo znano, da je v teh planinah neki oficir Gestapa istega imena kot izginuli mladenič, zakopal 10 zabojev dragocenosti v vrednosti več milijard frankov.

Poleg mesta, kjer je bil zaklad odkopan, so našli motorno kolo, fotoaparat, šotor s potrebsčinami za taborenje in skice iz katerih so razbrali, da je Mattels imel načret, kje je zaklad kopan.

Radar z velikim akcijskim radijem. Te dni so v Angliji pokazali najnovejši mornarski radar, za katerega je veliko zanimanje v obmorskih državah, zlasti v Skandinaviji. Izredna lastnost tega radarja je, da lahko odkrije objekte, ki so oddaljeni 50 morskih milj. Priprava ima 30 m veliko televizijsko ploščo, ki da jasnejsko sliko in večjo točnost pri malem dometu.

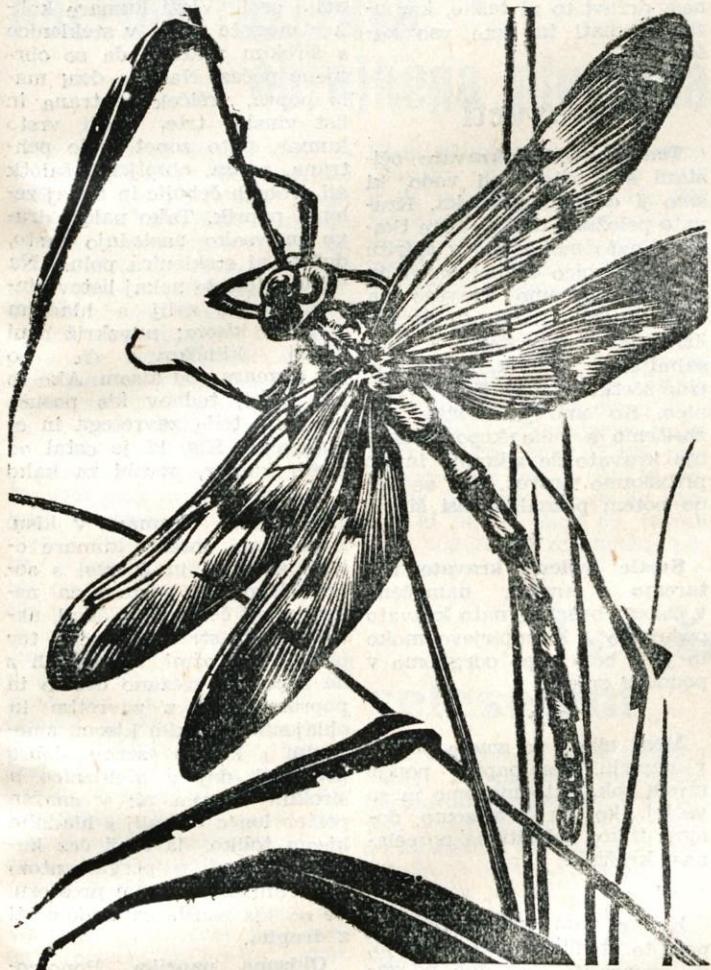
Aparat je bil izdelan v angleški tovarni „Kelvin and Hughes“, ki ima svoje podružnice skoraj v vsaki pomorski deželi.

Nov pomožni raketi motor za vzlet. Kmalu po uspešnem preizkušanju novega reakcijskega motorja Gyrm, ki več potisne kot katerikoli drug tak motor, je britanska letalska tovarna de Havilland sporočila, da je konstruirala nov pomožni raketi motor za vzlet, ki so ga imenovali „Super-Sprite“ — „Super-strål“. Namenjen je bojnim letalom. Motor daje celokupni impulz 54.421 kg v sekundi, težek je 272 kg in deluje 40 sekund.

Evrropski coctail. Ob priliki konference 6 zunanjih ministrov v Baden-Badenu, so na nekem sprejemu prvič postregli s tako imenovanim Evropa-coctailom. Sestavljen je bil iz četrline italijanske oranzade, četrline francoskega vermuta, četrline holandskega džima, četrline belgijskega brandyja in iz nekaj kapljic luksemburškega soka. Ohlajen je bil z nemškim sektom.

Šofer špekulant. V ZDA se je šofer Sinker Hans pogodil z neko tovarno avtomobilov, da bo peljal z avtobusom na izlet 30 upokojencev te tovarne. Po pogodbi bi dobil šofer 100 dollarjev na dan, seveda bi moral pripeljati nazaj vse upokojence zdrave in avtobus nepoškodovan. Prva dva dneva je šlo vse v redu. Tretji dan pa je šofer nad nekim prepadom skočil iz avtomobila in prepustil upokojence njihovi usodi. 25 je bilo mrtvih, 3 težko ranjeni in 2 lahko ranjeni. Šofer je to napravil namerno, kar je izpričalo tudi 5 preživelih upokojencev. Tovarna je postavila šoferja pred sodišče. Šofer je mislil, da bo dobil od tovarne nagrado za to dejanje, kajti tovarni ne bi bilo treba več plačevati 25 upokojencev. Pri tovarni seveda tega ni dosegel, zato se je obrnil na socialno zavarovanje, kjer seveda tudi ni uspel. Sodišče je ukrenilo po svoje in sicer: 1. za 25 umrlih upokojencev (za vsakega eno leto) t. j. 25 let; 2. za 3 težko ranjene (za vsakega pol leta) t. j. eno leto in pol; 3. za 2 lahko ranjena (po tri mesece) t. j. pol leta zapora. Tako znaša kazen za tega šoferja skupno 27 let zapora.

Kačji pastir

Gotovo si že bil kdaj, dragi bralec, ob mlaki. Krog in krog pa si brodil tam okoli, je ne nadoma pribrenčala čudna žival, kar streslo te je. Kačji pastir! Néhote si odmaknil glavo, pogledal s strahom za njim, a glej, že se je od nekod pripodil drugi. Strašno! Tudi temu, ki pa je bil malo manjši od prejšnjega, si mogoče sledil z očmi. Letal je nad vodo, gladinom, a nji bil sam. Vse polno jih je bilo in lepo so jadrili nad mlako. Včasih se je morda kateri ustavil na ločju v ločje, med njimi pa se je lesketala kristalno čista voda. Njena gladina je bila polna pajkom podobnih žuželk—dralcev, ki so drsalni po njej in niti najmanj se jim ni udiral. Na sredi vode so iz gladine štrelji suličasti in tudi lokvanjevi listi. Vodne gladine niti vznemirjal niti najmanjši val. Kakor v pravljici! — Ko

pa so se v topnih sončnih žarkih lesketali rumeni cvetovi. Tudi druge okrog je bilo še opaziti perunike, šope šašev in ločje, med njimi pa se je lesketala kristalno čista voda. Njena gladina je bila polna pajkom podobnih žuželk—dralcev, ki so drsalni po njej in niti najmanj se jim ni udiral. Na sredi vode so iz gladine štrelji suličasti in tudi lokvanjevi listi. Vodne gladine niti vznemirjal niti najmanjši val. Kakor v pravljici! — Ko

te je ta neznačna živalca tako preplašila, si jo pobiže ogledovalne nastavke, vendar ne tako v začetku razvoja, ampak

Veliki kačji pastir (Aeschna) spada k žuželкам (Insecta), torej tja, kamor vse hrošči in metulji, ravnokrilci in mrežokrilci itd. Na glavi kačjega pastirja najprej opazimo velike in v raznih barvah se blesteče oči in kratke tipalnice, poleg tega pa ima žival še izredno močno grizalo (čeljusti), s katerim mimogrede ujame muho ali metulja. Če globo še bolj raziskujemo, vendar ne opazimo nikjer nikake »pripriprave«, s katero bi kačji pastir pičil. Na močnem oprisu ima ta žival tri pare nog — vse žuželke jih imajo po tri pare — in dva para kril (in sicer uporablja kačji pastir za letanje oboje para). Sploh so te obvodne žuželke zelo dobrati, kar je gotovo že vsakomur znano. Plem ulovijo kar v letu. Zanimivo je, da takrat, ko ne letajo kril ne zložijo, ampak imajo iztegnjene. Kačji pastir diha — podobno kot vse žuželke — z zračnicami. Preobrazba pri teh obvodnih žuželkah je nepopolna, to se pravi, da pri preobrazbi ne nastopa buba, ampak se direktno iz ličinke izleže odrasla žuželka. Ličinka te naša roparske žuželke živi v stoječih sladkih vodah, torej v mlakah. Kot umazano, rjava in šesteronog bitje se plazi po blatenem dnu med vodnim rastlinjem in drugo šaro. Na glavi ima prav tako velike oči s kratkima tipalnicama, poleg tega pa na njej opazimo še nekaj posebnega, namreč lovilno kinko. To je posebna naprava (nekakle klešče), s katero lovi plen in je lepo zložena pod glavo in oprsu. Tudi ličinka je potemtanaka rorarica in jo prištevamo k največjim krvolocenežem mladike. Poglej, da dragi bralec, pri tem zanimivem poslu, ličinka stoji med zelenorjavim vodnim rastlinjem, čisto prikrita in mirno, da jo skoraj ne opazimo. Mimo priplovil par glavček — toda lovilna kinka vodnega roparja se prav tisti hip bliskovito sproži in že tiči ubogi paglavac v močnih kleščah. Ves trud, da bi se resil je zaman. Kmalu nedolžna žrtev izgine v nenasitnem zreku! — — —

Ličinka velikega kačjega pastirja ima zračne škrge (s tem diha) v debelem črevesu; debelo črevo se krči in širi in tako dovaja z novo vodo

Zakletva hiša

14

Ariel Kassack:

Ko je stopil mednje, je rekel resno: — Marga je zelo, zelo šibka. Vsi duševni in telesni pretresi, ki jih je doživel v poslednjih mesecih, so izčrpali njene moči. Je v veliki nevarnosti, nočem vam tega privrati. — Bliža se porod. —

— Toda saj je komaj šest mesecev! —

— Da, — reče zdravnik. — Vendar poroda ni mogoče preprečiti. K sreči je sedaj najsprednejši ginekolog s čikaške klinike naš gost. Oprostite, moram hiteti! —

Gardnerjevi so molče sedeli v čakalnici, medtem ko je bil zunaj krasen pomladanski dan in so dehtele že prve cvetlice.

— Evica, pridite sem! — reče Bert.

— Kam? — Dekle se je borilo s solzami.

— Semi v kot, k meni! Olajšajte si dušo!

Gоворite karkoli, laže vam bo! —

— Kaj naj govorim? Vsa sem zmešana!

Marga je tamle, a Jack v zaporu. Poglejte očeta in mama! Držita se kot dva starčka. Bert, očka in mama sta postala stara.

— Da, Evica. —

— In vendar smo bili včasih tako srečni! Ce ne bi bili midve z Margo sklenili, da urediva Jackovo knjižnico, če ne bi bila jaz odprla tistega zaboja s knjigami... —

— Katerega zaboja? —

— Sama sem ga prinesla v sobo. Ko so prisile Jackove knjige z New Yorka, smo vse zaboje s knjigami spravili v klet. Pomislili... če ne bi bila odprla tistega zaboja, ali pa če bi to storila kak drug dan! — — — Bert, kaj vam je?

Bertov obraz je bil trd kot kamen.

— Pravite, da niso bile knjige Margine, da niso bile tiste, ki sta jih zakonca skupno kupila? — Divje je stresel Evico. — Evica,

odgovorite! Ali je čisto gotovo, da ste zabolilesi iz kleti? —

— Seveda, čisto gotovo, — je odgovorila trepetajoča Evica. — Toda Bert, kaj hočete? — Vem, da sem sama poiskala kladivo in klešče. Bil je zabit z želbij. Nekaj trenutkov preden ste prišli, sem odnesla prazen zabol

spet v klet. —

— Saj je fantastično! — zastoka Bert in pada na stol. — Ce bi bil samo slutl! Bilo je usojenlo. Ce bi bil stopil v tisto sobo vsaj pet minut prej! Usojeno je menda bilo, da mi tega niste povedali vse te mesece, ko sva bila skupaj. —

— Ampak, Bert! —

— Gospod doktor! — je naenkrat zadodel klic po sobi. Zdravnik je še imel na sebi plašč in masko čez obraz.

— Torej, ... je rekel. — Gospa Hermina, čestitam vam, postala ste stará mama! —

— In otročiček? — zakliče Evica.

— Zdrava, drobčena punčka. Seveda je zelo nežna, zato jo bomo obdržali v bolnici, toda če nekaj mesecev bo popolnoma normalna. —

— In Marga? —

— Je mrtva. —

Bert je stopil v celico k Jacku.

— Dober dan — je rekel Jack — in veseli praznike!

Bert je okleval nekaj časa, toda potem mu je le povedal z veliko skrbjo in sočutjem o rojstvu njegove hčerkice in o Margini smrti.

Jacku so se oči grozno razširile. Planil je k mreži in jo začel stresati. Divje je rjovel:

— Izpustite me, izpustite, prekleti! Hočem k njej, hočem k Margi! Oh, pustite me ven! —

Iz ust mu je privrela pena. V strašnem napadu se je zvil na tla. Ko mu je zdravnik dal injekcijo, so postali njegovi kriki vedno šibkejši, dokler ni utihnil.

Margin pogreb je bil v torek, 15. aprila. Udeležilo se ga je poleg domačih komaj kakih dvajset oseb. Vendar je bilo pokopališče vse črno radovednežev, ki so hoteli videti Jacka. V spremstvu dveh agentov je stopal za krsto. Na obrazu je imel tolkišen izraz obupa, da se je vsem globoko smilil. Ko so sveži grob pokrile grude prsti, je Jack pristopil k gospoj Hermuni, prijet njenu roko in jo poljubil. Prvi ljudje so začeli odhajati.

Tedaj je Jack naglo podstavil nogo enemu spremjevalcu, drugega z udarcem pobil

na tla ter v množici izginil. Ne daleč stran je stal prazen avto z vžganim motorjem. Jack je planil vanj in odpeljal z največjo brzino.

To se je zgodilo tako naglo, da je poteklo precej časa, preden so zasledovalci pohiteli za njim.

Avto je bila najela Antoana Andres. Ko so jo zaslišali, je rekla, da se je z njim pripeljala na pogreb in samo slučajno puštila odprt motor. Morali so jo izpustiti.

Resnica

Ob desetih zvečer je prišel Rommy v hišo na griču, našel Evico in Berta in jima povedal, da so našli Jackov avto.

— Ob cesti proti severu, tam kjer je oster ovinek nad prepadom, se je zgodilo. Avto je zagrmel vsaj sto metrov globoko. —

— In Jack? —

— Našli so ga v avtu mrtvega. Proces je končan, Evica, za vselej končan. —

— Ubogi Jack! — je vzdihnila deklica. Debele solze so pripolzele iz njenih krotkih oči.

— Rad bi govoril z vama — je rekel Bert. Bilo je to po Jackovem pogrebu. Vsi so že odšli počivati, le Evica, Rommy in Bert so še bili v sobi.

— Mislim, da mi nimate povedati nič posebnega — zamrmra Rommy.

— Moram govoriti z vama, ravno zato, ker smo vši doživeli grenke trenutke. Odhajam iz Browna, —

— Oh, Bert, — zastoka Evica.

— Zdi se mi, da sem se ves izpremenil, — reče Rommy. — Tako mi je pri duši, kot da bi bil še sedaj odrasel. —

— Vem, da bi se ne smel mešati v vajine zadeve, vendar, kaj pravita k temu, da odhajam? —

— Mislim sem, da ljubite Evico — zagonrja Rommy.

— Seveda jo ljubim. —

— Bert, nikdar mi niste povedali... vzklikne deklica.

— Nisem, ker je tudi to resnica, da me Evica ne ljubi, čeprav bi morda želeta. Ne, Rommy, Evica ima rada le vas, nič ne pomaga. —

»Tudi jaz bi šel rad kmalu v šolo.«
(Fotolik, Kranj)

Tudi cíčbanom se odpira pot v novo šolsko leto

Sedaj, ko je konec počitnic in ko bodo otroci začeli novo šolsko leto, bodo starši zopet zaskrbljeni, komu naj prepuste otroke v času, ko so sami v službi. Da bi ta skrb za naše najmlajše odpadla, je naša ljudska oblast ustanovila za šoloobvezne otroke dijaške domove, za predšolske otroke pa številne vrtce. V teh domovih oziroma vrtcih dobjijo otroci nove varuhe v vzgojiteljih ali vzgojiteljicah. Poglejmo kako živijo predšolski otroci v vrtcu Tušomerja Vidmarja v Kraju.

Kakor nam je znano je ta vrtec najstarejši v Kranju. Prvotno je imel prostore v osnovni šoli. Ko pa je tam začelo primanjkovati prostora se je moral vrtec preseliti v sedanje prostore. V začetku je imel na razpolago samo eno sobo, ki je služila kot igralnica in jedilnica. Ker pa je bilo to z ozirom na število otrok izključno premalo je uprava vrtca pridobila še ostale prostore v stavbi. Tako ima danes tri učilnice, jedilnico, igralnico, ki je opremljena z najmodernjšim telovadnim orodjem in kuhinjo. V vrtcu pa je zaposlenih poleg vestne in marljive upravnice tov. Anke Krist še 6 vzgojiteljic, ki svoje delo opravljajo zelo skrbno.

Če se pomudimo med otroci bomo videli, da začnejo prihajati že ob 5.45 uri zjutraj. Do prve malice, ki je ob deveti uri dopoldne se otroci igrajo samostojno pod nadzorstvom vzgojiteljic. Po malici pa imajo obvezno zaposlitev ali učno uro, ki je pri posameznih skupinah različna.

Med obvezno zaposlitvijo se spoznavajo z najosnovnejšimi geometrijskimi pojmi, si bogačijo besedilni zaklad itd. Po učni urah imajo redno vsak dan sprechod, na katerem utrijevajo v učilnici pridobljeno znanje. Po spreходu pa jih čaka izdatno kisilo, nakar imajo obvezno spanje. Tako smo si ogledali v grobih potezah delo in življenje cíčbanov v vrtcu Tušomerja Vidmarja. Pred za-

četkom novega šolskega leta je uprava sklenila, da bo letos povečala število vzgojnega osebja s čimer bo omogočila, da bo v vrtcu sprejetih še večje štivo otrok. Zato vabimo v prvi vrsti vse one otroke, ki bodo stopili prihodnje leto v šolo, ker jim bo vrtec kot priravnava na šolo. Oskrbovalnina znaša 1200 din, za enstranske sirote pa 1100 din. Otroci brez hrane ali samo malico plačajo 150, oziroma 250 din. Ker se še ni odprla šolska kuhinja je omogočeno tudi šoloobveznim otrokom, da se v vrtcu hranijo.

Z obnovljenih igriščem na velikem vrtu so otroci dobili tudi najmodernejše igralne naprave, ki so obenem tudi telovadno orodje. Orodje je izdelala tovarna športnega orodja Elan. Načrte za to pa je prinesel direktor tovarne tov. Rudolf Finžgar s Švedske. Ob tej priliki se uprava vrtca v imenu otrok in njihovih staršev

Prvič v šolo

Kje naj bo naše ogledalo?

Vsako zrcalo lahko lepo ali pa grdo kaže. Če padajo svetlobni žarki nanj pravilno, je predmet v ogledalu lep, če pa nepravilno je grd. Svetloba nikoli ne sme neposredno padati nanj. Takšno zrcalo je namreč preveč osvetljeno in nemirno.

Luč, ki prihaja od strani, ne more zrcala neposredno osvetliti, zato nas tudi tako ne splepi. Važno je dalje, da je človek, stojec pred zrcalom, v popolni svetlobi. Zato je zelo primeren prostor za zrcalo stena med oknom. Če ogledalo obesimo ali postavimo na takoj mesto, hkrati tudi ugodno osvetlimo sobo.

Zrcalo utegne majhen pro-

stor povečati, čeprav samo na videz. Vendar tega pripomočka ne kaže omalovaževati, saj so naše sobe na pogled pogosto pretesne in premajhne. V dolgem prostoru torej zrcala nikakor ne smemo obesiti na konec, ker tako sobo še podaljšamo. Če nam je do tega, da sobo kar najbolje osvetlimo in imamo še eno zrcalo, da se gledamo vanj, obesimo ogleda-

lo tako, da pada svetloba na ravno nanj. Zrcalo svetlobe odbija v sobo in jo obenem še zdrgnemo z jelenovo kožo.

Če ima ogledalo zlat okvir, očistimo tudi okvir in sicer prav tako, kakor očistimo okvirje pri slikah. S čopičem odstranimo prah, nato očistimo okvir še z narezano čebulo, namočeno v razredčenem salmijakovcu. Zlat okvir čistimo tudi samo s čopičem, pomočenem v zelo razredčenem salmijakovcu, nato pa previdno še z mlačno vodo.

„Leteče cisterne“

Vemo, da predstavlja pri reaktivnih letalih največji problem gorivo. Moderna najhitrejša letala ostanejo v zraku lahko največ eno ura, to zato, ker porabi ogromno goriva. Potem mora letalo pristati, to pa pomeni zamudo časa. Zadeva postane še bolj zapletena, če je vreme slab, vidljivost majhna, vetrovi in dež pa ovira letalo pri pristajanju. Pri veliki porabi goriva so minute dragocene.

Napajanje med poletom predstavlja zagotovo rešitev teh težav. Letalo, ki vozi gorivo, lahko mu rečemo »leteči rezervoar« ima velik akcijski radij in lahko ostane v zraku nekaj ur. Iz tega pa, kot smo že rekli, kar med poletom dovajajo gorivo drugim letalom, lovcem in lahkim bombnikom, ki napadajo. Stvar poteka tako:

Leteči rezervoar ima na kri-

Recepti

Majhne kiske kumare. Drobne, s krtačo oprane in na rešetu osušene kumare nasoli za 24 ur. Večkrat jih prepoji. Odcejene polij v beloprstni skleidi z vrelim kisom, tako da stoji čez kumare, ki naj se v njem ohladé. Medtem zavri vinskega kisa, pomešanega s kisovo esenco, dodaj nekaj celine popra, lavorjev listič in malo osoli. Vloži kumare kolikor mogoče tesno v steklenico s širokim vratom, da so obrnjene počez. Na dno denj malo popra, vršiček pehtrana in list vinske trte. Vloži vrsto kumar, nato zopet malo pehtrana, popra, olupljenih šalotk ali drobnih čebulic in nekaj zelenih paprik. Tako naloži drugo in vsako naslednjo vrsto, dokler ni steklenica polna. Na vrhu položi še nekaj listov vinske trte in zali jih s hladnim vinskim kisom; navzkriž deni nekaj klinčkov, da so vse kumare pod kisom. Ako se čez nekaj tednov kis posuši, ga dolij, toda zavretega in ohlajenega. Kis, ki je postal od kisih kumar, porabi za kako kisino juho.

Skrhljane kumare v kisu.

Popolnoma dorasle kumare olupi, skrhljaj in potresi s soljo. Nasoljene postavi za nekaj ur ali čez noč na hlad, nato pa jih stresi v vrečo ter prav dobro ozmi. Potresi jih z na koleške zrezano čebulo in poprom, polij z zavretim in ohlajenim vinskim kisom, zmešanim s kisovo esenco, dobro pomešaj, daj v steklenico s širokim vratom ali v snaren prsten lonec in na njih s hladnim kisom toliko, da stoji čez kumare. Zaveži s pergamentom in shrani na hlačnem prostoru. Če se kis osuši, ga nadomesti z drugim.

Oksana paprika. Popolnoma zdrave zeleni paprike operi in odreži pecelj tik ob papriki, da more pronicati kis v notranjost. Naloži jih v vrstni v čebriček, potresi s soljo, pokrij z listjem zeleni in kolesci hrena, osoli, naloži drugo vrsto papriki in nadajuj, dokler ne napolni posode. Prekuhan slani

Svetle svilene kravate načaramo s krpico, namečeno v čistem bencinu, nato kravato posujemo s krompirjevo moko in jo z belo kropo odrgnemo v podolžni smeri.

*

Mesa nikoli ne smete pustiti v papirju, ker papir popije mteni sok. Zato moramo meso vselej, ko ga prinesemo domov, takoj položiti na porcelast krožnik.

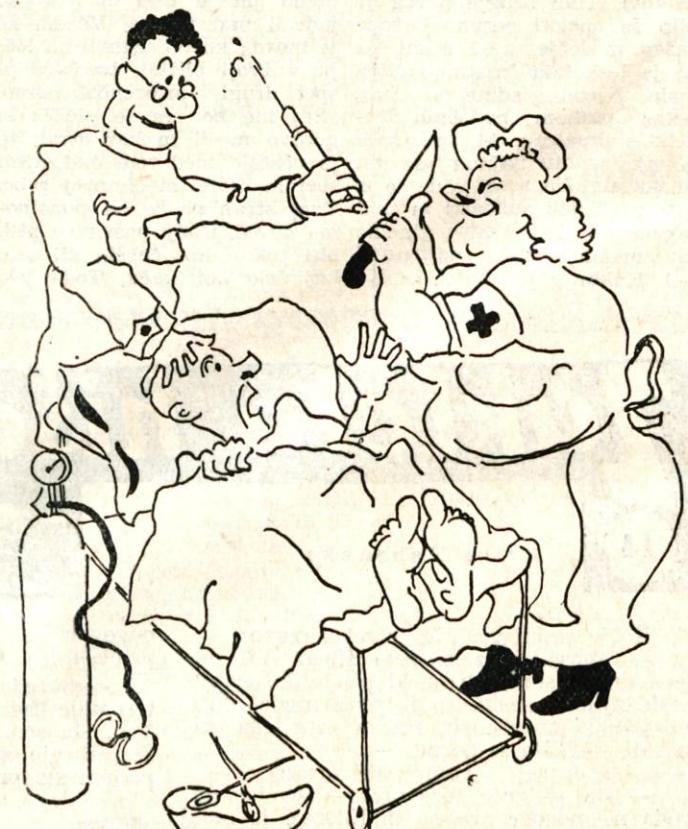
*

Kadar vam mleko prekipi, posujte štedilnik takoj s soljo, da preprečite slab duh po zasmjenosti. Ko bo sol pogorela, jo s starim nožem postrgajte stran.

*

Čajne in mlečne madeže s politirana pohištva odstranimo takole: potresete madeže z vlažno — ne mokro — soljo

Za kratek čas

Bolničarka: »Nič se ne bojte! Operacija je res huda in zdravniku uspe le vsaka peta, širje pred vami so že umrli.«

in jo pustite na madežu nekaj časa, da vpliva nanj. Potem vzemite čisto voleno kropo in odstranite sol. Z drugo voleno kropo in z plutovino zlikajte počivščino tam, kjer so bili madeži in kjer so nastala nekoliko bolotna mesta.

in ohlajeni vodi prilič vinskega kisa po okusu in jo zlij na papriko. Položi čez palice vinskega trsa in obteži s čistim belim kamnom. Hrani povezano na hladu. Papriko je treba večkrat pogledati, da se nadomesti izhlapela tekočina.

Cesplje s salicilom. V dobro položeno kozico daj za vsak kilogram česplj brez koščic 20–25 dkg sladkorja, zmočenega z vodo, to stresi 1 kg česplj, pokrij in kuhanje samo toliko, da bodo kuhané, pa ne razkuhanje. V nekoliko ohlajenih praška. Napolni sklenice in zaveži. Hrani jih na suhem, hladnem prostoru. Tako pripravljene cesplje ohranijo svoj naravni okus in se navadno dobro drže do srede zime.